

Vergaderjaar 2006–2007

21 501-31

Raad voor de Werkgelegenheid, Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 121

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 19 maart 2007

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ heeft op 15 februari 2007 overleg gevoerd met minister De Geus van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over:

- **de brief van de minister Sociale Zaken en Werkgelegenheid d.d. 26 oktober 2006 inzake de herziening van de arbeidstijdenrichtlijn (21 501-31, nr. 111);**
- **het verslag van de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken van 7 november 2006 en de geannoteerde agenda van 1 december (21 501-31, nr. 113);**
- **het verslag van de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken van 1 december 2006 (21 501-31, nr. 117);**
- **de geannoteerde agenda informele bijeenkomst Raad en de kabinetsreactie op het Groenboek modernisering arbeidsrecht uitdagingen van de 21ste eeuw (21 501-31, nr. 118);**
- **het verslag van de Informele Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken 18 t/m 20 januari 2007 en de agenda van de Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken van 22 februari 2007 (21 501-31, nr. 119);**
- **het BNC-fiche inzake voorstel voor een richtlijn ter vereenvoudiging van rationalisatie van de verslagen over de praktische tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de veiligheid en gezondheid van werknemers op het werk (22 112-470, fiche 1).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

De heer **Koppejan** (CDA) heeft met instemming kennis genomen van de inbreng van de Nederlandse regering in de Raad van 7 november en 1 december maar betreurt het dat over de arbeidstijdenrichtlijn geen akkoord is bereikt, hoewel het door het Finse voorzitterschap voorgestelde compromis acceptabel was. Wat zijn de gevolgen voor Nederland van het uitblijven van een Europees akkoord over de arbeidstijdenrichtlijn? Zijn er

¹ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Van Gent (GroenLinks), Verburg (CDA), Bussemaker (PvdA), Blok (VVD), Ferrier (CDA), ondervoorzitter, Van Vroonhoven-Kok (CDA), Nicolai (VVD), Smeets (PvdA), voorzitter, Van Hijum (CDA), Koşer Kaya (D66), Luijben (SP), Ulenbelt (SP), Verdonk (VVD), Ortega-Martijn (ChristenUnie), Blanksma-van den Heuvel (CDA), Van der Burg (VVD), Koppejan (CDA), Bosma (PVV), Spekman (PvdA), Heerts (PvdA), Bouchibti (PvdA), Thieme (PvdD), Karabulut (SP) en Gesthuizen (SP).

Plv. leden: Van der Staaij (SGP), Vendrik (GroenLinks), Omtzigt (CDA), Jacobi (PvdA), De Krom (VVD), Jan Jacob van Dijk (CDA), Roland Kortenhorst (CDA), Weekers (VVD), Depla (PvdA), Hessels (CDA), Pechtold (D66), Irrgang (SP), Lempens (SP), Zijlstra (VVD), Huizinga-Heringa (ChristenUnie), Biskop (CDA), Dezentjé Hamming (VVD), Schinkels-hoek (CDA), Fritsma (PVV), Hamer (PvdA), Tichelaar (PvdA), Bouwmeester (PvdA), Ouwehand (PvdD), De Wit (SP) en Gerkens (SP).

nog andere sectoren dan de brandweer waarin door het uitblijven van een akkoord problemen zijn te verwachten? Zal de Commissie daadwerkelijk een inbreukprocedure starten tegen Nederland en 22 andere lidstaten? Waar is Europa mee bezig als tegen 23 van de 25 lidstaten een procedure wordt gestart omdat er geen overeenstemming is bereikt over de arbeidstijdenrichtlijn?

Uit het verslag van de Informele Raad Werkgelegenheid en Sociaal Beleid, Volksgezondheid en Consumentenzaken van 18 tot en met 20 januari is op te maken dat in Europa verschillend wordt gedacht over banen die niet voltijds en van onbeperkte duur zijn. Deeltijd- en uitzendbanen worden buiten Nederland vaak beschouwd als tweederangsbanen. Vanuit die optiek heeft een aantal lidstaten behoefte aan meer Europese regelgeving om kwetsbare arbeidsrelaties beter te beschermen. In hoeverre is die behoefte te verenigen met het actieve arbeidsmarktbeleid in Nederland dat, aan de hand van scholing, gericht is op werkzekerheid in plaats van baanzekerheid? Is in de informele Raad gesproken over de problematiek van de insiders en de outsiders? Maatregelen die gericht zijn op het beschermen van bestaande arbeidsrelaties en baanzekerheid, kunnen immers drempels opwerpen voor nieuwkomers op de arbeidsmarkt. Het Duitse voorzitterschap wil op een aantal onderdelen van «gute Arbeit» afspraken maken en doelstellingen en criteria formuleren. Wat is de visie van de minister daarop?

In de Raad van 22 februari 2007 zal worden gesproken over de key messages ten behoeve van de Voorjaarsraad. De inzet van de minister op dat punt is positief. Ook de aanbevelingen van de Commissie in het kader van het voortgangsrapport over de uitvoering van de Lissabon-strategie kunnen rekenen op de steun van de CDA-fractie. De Commissie heeft echter ook een aantal specifieke aanbevelingen gedaan aan verschillende lidstaten voor een hervormingsbeleid. Nederland wordt bijvoorbeeld aangeraden om het arbeidsaanbod te verbeteren, in het bijzonder het aanbod van oudere werknemers, vrouwen en kwetsbare groepen. De Nederlandse regering gaat hier in de stukken niet op in. Wat is de visie van de minister op deze aanbeveling?

De Nederlandse reactie op het rapport van de Commissie over de gelijkheid tussen vrouwen en mannen is wat mager. De Commissie doet een aantal belangrijke aanbevelingen, zoals een verbetering van de balans tussen arbeid en zorg en het voorkomen van stereotyperingen in het onderwijs, maar Nederland heeft besloten om de informatie van de Commissie slechts aan te horen. Waarom kiest Nederland voor deze zuinige reactie?

De CDA-fractie kan zich vinden in het voorstel, en de reactie van de Nederlandse regering daarop, voor de nieuwe EU-strategie voor de veiligheid en gezondheid op het werk.

De heer **Bosma** (PVV) meent dat het afgelopen moet zijn met de uitholling door Europa van nationale regelgeving. De Brusselse bureaucraten willen zich overal mee bemoeien en richten zich nu op het sociaal stelsel en de afstemming van de pensioenen. Een Europese economische gemeenschap is prima, maar een politieke unie is onnodig. Bevoegdheden moeten zo snel mogelijk gerepatrieerd worden.

Door een uitspraak van het Europese Hof is grote onrust ontstaan over de arbeids- en rusttijden van defensie en brandweer. Goedlopend beleid is verstoord en met kunst- en vliegwerk moet ervoor worden gezorgd dat de effecten van de arbeidstijdenrichtlijn niet desastreuus zijn. Daarmee is veel gemeenschapsgeld gemoeid. Wat zijn de gevolgen van het uitblijven van een besluit op het punt van de arbeidstijdenrichtlijn? Als werknemers langer willen werken en daarover goede afspraken met de werkgever kunnen maken, dan moet daarvoor een mogelijkheid zijn.

Met betrekking tot de arbeidstijdenrichtlijn wordt gesproken over de opt-out. De fractie van de PVV is voorstander van een opt-out waarbij

Nederland zoveel mogelijk macht terugneemt. Denemarken regelt immers ook het eigen immigratiebeleid, zonder invloed van Spanje of Bulgarije. Kan de minister aangeven hoe de nieuw toegetreden lidstaten passen binnen het sociaal beleid?

De heer **Heerts** (PvdA) vraagt naar de inschatting van de minister op het punt van de arbeidstijdenrichtlijn. De effecten daarvan reiken waarschijnlijk verder dan slechts de sector van de brandweer. Wanneer is een reactie van de SER en het kabinet te verwachten op het overleg over de modernisering van het arbeidsrecht?

De heer **Blok** (VVD) sluit zich aan bij de opmerking van de regering in de brief met het verslag van de Raad van 18 en 19 januari dat het op Europees niveau niet nodig is om verdere afspraken te maken over doelstellingen of beleidsrichting. De Europese Unie verdient steun op het gebied van vrij verkeer van goederen, personen en diensten. De toegevoegde waarde van de Unie bij sociale zaken is echter nihil.

In de opmerkingen bij de geannoteerde agenda van 22 februari is gekozen voor diplomatieke bewoordingen. Enige scherpte is echter geboden. Het Stabiliteits- en Groeipact, waarmee aan de demografische ontwikkeling en de vergrijzing afdoende tegemoet wordt gekomen, wordt door de Europese Unie niet gehandhaafd. Het is dan ook af te keuren dat op een andere manier over de vergrijzing wordt gesproken. De EU dient de gesloten verdragen uit te voeren en zich niet te verschuilen achter nieuwe bergen papier. De Nederlandse regering dient die boodschap sterker uit te dragen.

Uit het verslag van de Raad van 7 november lijkt naar voren te komen dat er geen overeenstemming over de arbeidstijdenrichtlijn zal worden bereikt. Volgens het voorzitterschap wordt daarmee het slechtste scenario werkelijkheid – de huidige situatie duurt voort – en zal de Europese Commissie naar alle waarschijnlijkheid inbreukprocedures tegen lidstaten starten. Kan de minister aangeven of de Europese Commissie hier daadwerkelijk toe overgaat en wat de consequenties daarvan voor Nederland zijn? Is het overigens niet mogelijk dat Nederland met de landen waarmee overeenstemming bestaat een «coalition of the willing» sluit?

De heer **Ulenbelt** (SP) vindt het terecht dat Nederland de opt-out in de arbeidstijdenrichtlijn niet accepteert en dat het uitgangspunt van 48 uur wordt gehanteerd voor de arbeidstijd van een individuele werknemer. Het is echter niet terecht dat Nederland gepoogd heeft om de aanwezigheidsdiensten in de richtlijn te definiëren. De werktijd van een winkelbediende telt ook door als er geen klanten zijn en een afwijkende definitie voor aanwezigheidsdiensten is dus onnodig. Is overeenkomst over de arbeidstijdenrichtlijn inmiddels een gepasseerd station? Worden eventuele inbreukprocedures ook tegen Nederland gestart? Is het in dit verband verstandig om de opt-out uit de arbeidstijdenregeling te halen?

Op het Globaliseringsfonds kan door lidstaten een beroep worden gedaan als zich een ontslaggolf van meer dan duizend mensen voordoet in een bedrijf. Op die manier worden de gevolgen van globalisering tegengegaan. Als een winstgevende vestiging van bijvoorbeeld Unilever verhuist van Nederland naar Polen of China en als zich als gevolg daarvan in Nederland een ontslaggolf voordoet van meer dan 1000 mensen, kan Nederland dan een beroep doen op dat sjeke Globaliseringsfonds?

Met betrekking tot het Groenboek wordt gesproken over een «minimale bescherming» van arbeidsvoorwaarden. Moet echter niet worden gesproken over een «minimumbescherming»? Overigens acht de fractie van de SP harmonisatie op het gebied van arbeidsrecht overbodig. Twee lidstaten hebben de vraag aan de orde gesteld of een pensioenrichtlijn nog nodig is. Heeft Nederland zich bij deze vraag aangesloten? Is de minister bereid om zich daar alsnog bij aan te sluiten?

Antwoord van de minister

De **minister** geeft aan dat het uitblijven van een overeenkomst over de arbeidstijdenrichtlijn tot gevolg kan hebben dat de Europese Commissie op een zeker moment een inbreukprocedure start. Die is op dit moment nog niet aan de orde, hoewel de Commissie wel aan 23 lidstaten, waaronder Nederland, informatie heeft gevraagd over de toepassing van de richtlijn. Dat kan worden beschouwd als een drukmiddel. Nederland heeft in de implementatie van de arbeidstijdenrichtlijn de mogelijkheid van opt-out opgenomen. Het gebruikmaken daarvan is naar de mening van de Nederlandse regering niet strijdig met de Europese regels. De vraag is evenwel of de Europese Commissie het daarmee eens zal zijn. Overigens gaat een inbreukprocedure over de regels in Nederland niet over de handhaving daarvan. Daarover oordeelt de rechter.

De uitspraak van het Europese Hof met betrekking tot de Europese arbeidstijdenrichtlijn kan ook voor andere sectoren dan alleen die van de brandweer gevolgen hebben. Die uitspraak is niet sectorspecifiek maar betreft het meenemen van aanwezigheidsdiensten in de arbeidstijd. De algemene opinie onder werknemers en werkgevers is echter dat de oude arbeidstijdenregeling voldeed. Van de opt-out wordt dus in sommige gevallen gebruik gemaakt. In andere gevallen is al jaren sprake van arbeidsrechtelijke conflicten vanwege de problematiek van de aanwezigheidsdiensten en de arbeidsuren; de uitspraak van het Europese Hof wordt in die sectoren als een erkenning van het probleem beschouwd. Het is onmogelijk om een coalitie te vormen van landen die het met betrekking tot de arbeidstijdenrichtlijn met elkaar eens zijn. Volgens de Europese verdragen is een gekwalificeerde meerderheid nodig om de richtlijn te wijzigen of een nieuwe richtlijn uit te vaardigen. Die gekwalificeerde meerderheid is er net niet. Aangezien een aantal lidstaten een belangrijke positie inneemt op dit punt, zijn regeringswisselingen interessant. De verkiezingen in Frankrijk en wellicht Engeland kunnen van doorslaggevend belang zijn.

De Nederlandse regering acht meer Europese regels ter bescherming van flexibele deeltijdbanen en tijdelijke banen ongewenst omdat daarmee de belangen van de outsiders geschaad worden. In Nederland worden deeltijdbanen en tijdelijke banen niet als inferieur beschouwd. Uit velerlei onderzoek blijkt ook dat werknemers en werkgevers dergelijke banen plezierig vinden. Er zijn in Nederland dan ook voldoende voorzieningen ter bescherming van de arbeidsvoorwaarden en -omstandigheden van dergelijk werk getroffen. Het Duitse voorstel voor «gute Arbeit» is ook niet gericht op formele richtlijnen.

Van de aanbeveling van de Commissie over het arbeidsaanbod ouderen, vrouwen en kwetsbare groepen is goede nota genomen. Het volgende kabinet moet besluiten wat het met deze aanbeveling doet. Hetzelfde geldt voor de aanbeveling op het punt van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen.

De inpasbaarheid van de nieuw toegetreden lidstaten in het arbeidsbeleid en het sociale beleid is nog onvoldoende bekend om daar goede uitspraken over te doen. Bulgarije en Roemenië kennen een veel minder vergaande traditie in hun sociale beleid. De nieuwe lidstaten doen over het algemeen graag mee aan de projectmatige aanpak van sociale verbeteringen. De politieke ambitie om op Europees niveau tot regelgeving te komen, verschilt per lidstaat. Vaak is die ambitie lager dan in de West-Europese lidstaten. Er heeft echter geen Raad plaatsgevonden sinds de toetreding van Roemenië en Bulgarije. Over de inzet van die specifieke lidstaten is dus nog weinig bekend.

De Nederlandse positie in Europa op het punt van de pensioenen is in een motie tot uitdrukking gebracht. Deze motie was overigens een ondersteuning van het door Nederland gevoerde beleid. Nederland werkt niet mee aan een richtlijn die de waardeoverdracht van de Nederlandse pensioenen

negatief beïnvloedt. Een dergelijke richtlijn is ook niet aan de orde. Desalniettemin kleven aan de Europese discussie over de pensioenen ook kansrijke aspecten. De Duitsers houden bijvoorbeeld vast aan het uitgangspunt dat als in een land pensioen is opgebouwd, in de regels gegarandeerd moet zijn dat dat ergens tot uitbetaling leidt. Werkgevers of pensioenfondsen mogen zich dat geld dus niet kunnen toe-eigenen, bijvoorbeeld als werknemers geen ingezetenen zijn. Voor Nederlanders die in het buitenland werken, is dat geen slecht principe. Langs die lijn is Nederland dan ook bereid om deel te nemen aan de discussie.

De reactie op het overleg met de SER wordt binnen een week toegestuurd. De Kamer heeft deze al geagendeerd voor overleg.

In het Nederlandse standpunt wordt wel degelijk duidelijk aangegeven wat de visie is op de uitvoering van het Stabiliteits- en Groeipact. De Nederlandse regering is daarbij evenwel bereid om te discussiëren over sociale onderwerpen.

De precieze invulling van het Globaliseringsfonds is nog niet duidelijk. Er is ook nog geen beroep op gedaan. Uit de politieke discussie hierover blijkt dat het fonds moet worden beschouwd als laatste redmiddel. Het is een relatief klein fonds dat pas in beeld komt als het nationaal beleid tekortschiet. De Nederlandse inzet is steeds gericht op het niet tot stand brengen van een dergelijk fonds. De politiek pressie om het fonds op te richten, was echter groot. De drempel ervoor is wel hoog gemaakt. In de komende maanden zal door Nederlandse ambtenaren op diverse niveaus worden uitgedragen dat het fonds geen beloning mag zijn voor slecht beleid. Als een overheid besluiten neemt die van negatieve invloed zijn op de werkgelegenheid, dan mag het niet mogelijk zijn om een beroep te doen op het fonds.

De voorzitter van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Smeets

De griffier van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
Post